

ΛΕΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ
ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ ΕΓΚΩΜΙΟΝ ΕΙΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΟΝ Β'

Τὸ κατωτέρω δημοσιευόμενον κείμενον ἐκδίδω διὰ πρώτην φορὰν κατὰ φωτογραφίαν τῶν φύλλων 298^v-299^v τοῦ ὑπ' ἀρ. 131 ἑλληνικοῦ Βαροκκινοῦ κώδικος τῆς Βοδλεϊανῆς βιβλιοθήκης, ἀναγομένου εἰς τὸν 14. αἰῶνα καὶ περιέχοντος διάφορα ρητορικά, κατὰ τὸ πλεῖστον, συγγράμματα καὶ ἐπιστολάς τοῦ Ψελλοῦ, τοῦ Βλεμμύδου, τοῦ Μανασσῆ, τοῦ Ὀλοβόλου, τοῦ Μιχαῆλ Ἀκομινάτου, τοῦ Ἰωάννου Ἀποκαύκου καὶ ἄλλων ¹.

Τὸ χειρόγραφον, εἰς τὰ σχετικὰ φύλλα τοῦλάχιστον, ἔχει ὑποστῆ φθοράς τινας καὶ ἀπὸ ὑγρασίαν καὶ ἀπὸ διάβρωσιν σκολήκων, ὥστε εἰς μερικὰ σημεῖα νὰ εἶναι ἀδύνατος ἢ πολὺ ἐπισφαλῆς ἢ ἀνάγνωσις. Τὰ σημεῖα αὐτὰ θὰ ἦσαν πολὺ περισσότερα χωρὶς τὴν ἐπικουρίαν τοῦ ἐν Oxford γνωστοῦ φιλολόγου E. Lobel, ὅστις εἶχε τὴν καλωσύνην πλεῖστα χωρία ν' ἀντιβάλῃ πρὸς τὸ πρωτότυπον καὶ νὰ τ' ἀναγνώσῃ. Ἐντεῦθεν ἐσημείωσα ὡς ἀβέβαια ἐκεῖνα μόνον τὰ σημεῖα, ὅπου καὶ ὁ Lobel δὲν εἶναι ἀπολύτως βέβαιος περὶ τῆς ὀρθῆς ἀναγνώσεως. Διὰ τὴν εὐγενῆ αὐτὴν συνδρομὴν, ἄνευ τῆς ὁποίας ἡ παροῦσα ἔκδοσις θὰ ἦτο πολὺ ἀτελεστερά, ἐκφράζω πρὸς αὐτὸν καὶ ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης τὰς θερμὰς εὐχαριστίας μου.

Τὸ χειρόγραφον εἶναι γραμμένον ὄχι μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας ἢ ἀποδεικνύουν ὄχι μόνον τὰ σφάλματα τὰ ὀρθογραφικά, π. χ. *καταβάλεσθαι* § 2, *ἴσον, τηγάως* καὶ *φᾶναι* § 5, *συνήρρακται* § 6, *ἄττα* § 7, *ἐθθίμοις* καὶ *μετερόθμισας* § 9, *ἐπισκωμάσασαν*, *ἀπλειστον* (ἐν § 19 ἔχει διορθωθῆ τὸ *ἀπλειστία*), § 12 *πηραζομένους*, *ἐπιχωρηγῶν* (*ante corr.*) § 14, *πεποιεῖσθαι* § 15, *ἐπιλυραζομένη* § 17, *ἀντεξετάσαι* § 18, ἀλλὰ καὶ σφάλματα περὶ τὴν γραφὴν ἀπλῶς τῶν λέξεων, ὅπως *παραιτέρω* (ἀντὶ *περαιτέρω*) καὶ *προβάσεως* (ἀντὶ *προφάσεως*) § 12, *καμ[.]JAIS* (ἀντὶ *Καμβύσας*) § 17, *ὄφ' ἡλίον* (ἀντὶ *ὕψηλίον*) § 18, καὶ αἱ πολλαὶ διορθώσεις τῆς αὐτῆς χειρός, τὰς ὁποίας ἀναγράφω εἰς τὸ κριτικὸν ὑπόμνημα. Τὸ ὑπογεγραμμένον ἢ παραλείπεται πάντοτε, διακρίνεται δὲ διὰ μικροῦ χώρου ἀφηγομένου κενοῦ ἢ ἔναρξις νέας περικοπῆς εἰς τὰς §§ 5, 9 καὶ 18.

¹ Δεπτομερῆ τῶν περιεχομένων τοῦ χειρογράφου ἀναγραφὴν εὕρισκεις παρὰ Coxe, *Catalogus codicum κλπ.* σ. 211-30.

Λέοντος Διακόνου πρὸς Βασίλειον αὐτοκράτορα λόγος.

- 1 Ἐδει μὲν τὸν μὴ σύνδρομον τῇ προθυμίᾳ τὸν λόγον ἐπικτησάμενον, γενναϊότητα βασιλεῦ, ἐπὶ τὴν σύντροφον καθῆσθαι σιωπὴν καὶ μὴ τοῖς ὑπὲρ αὐτὸν ἐφαλλόμενον γέλωτα πρὸς τῶν ἀκουόντων ἀντ' ἐπαινῶν καὶ κρότων
- 5 προσεπισύρεσθαι, ὡς ἀνίπτοις χερσὶ — τοῦτο δὴ τὸ θρυλλούμενον — τὰ κρείττω τῶν ἑαυτοῦ λόγων ἐκθειάζειν πειρώμενον· ἐκείνοις μὲν γὰρ οἶμαι μόνοις δίκαιον εἶναι τὸ τοιαῦτα θαυμάζειν παραχωρεῖν, οἷς μὴ τὸ προθυμῆσθαι μόνον,
- 2 ἀλλὰ καὶ τὸ λέγειν ἰσόροπον ἐπὶ τοῦτο καθέστηκεν. ἀλλ' ἐπεὶ τὰ τρόπαια καὶ τὰ θαυμαστά προτερήματα τῆς εὐγενοῦς σου καὶ τῷ ὄντι βασιλικωτάτης ψυχῆς
- 10 οὐ μόνον τοὺς τὸ λέγειν δεινούς καὶ γλῶσσαν ἀτυκίζειν ἐξηκοημένους εἰς τὸ τοὺς σοὺς θαυμάζειν τρόπους ἰμείρεσθαι διανέστησεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ποσῶς υἱοῦ τούτων μετέχοντας ἐπὶ τοῦτο διήγειρε προθυμότητα, ἄτοπον ἡγησάμενος καὶ ψυχῆς ἀγενοῦς καὶ μηδὲν ἀνδρικὸν καὶ γενναῖον εἰδυίας τὸ μὴ καταβάλλεσθαι υἱοῦ καὶ αὐτὸν ἐν ταῖς τοιαύταις συνεισφοραῖς, ἀλλὰ ἀσυντελῆ μόνον ὑπὲρ ἅπαντας
- 3 φαίνεσθαι — ἄλλως τε δὲ καὶ σθένος ἡγήσασθαι στρατηγῶν μὲν τοὺς ἐν τέλει
- 16 τῶν λαφύρων εἰσφέρειν τὰς ἀπαρχάς, τοὺς δὲ περὶ λόγους τὴν σχολὴν ἀναλίσκοντας μὴ τοῖς κρατοῦσι τὰς εὐφημίας ἀπαραιτήτως διδόναι, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν κατὰ γε τοῦτο ἀπολιμπάνεσθαι· καίτοι τοῖς πάλαι νενομισμένον, οἶμαι, ἐξεῖναι τῷ βουλομένῳ παντί, τό γε εἰς ἑαυτὸν ἦκον ἐξαίρειν τε καὶ κυδαίνειν τὰ βέλτιστα
- 4 — διὰ ταῦτα τοίνυν τῷ σῶφί φιλανθρώπῳ θαρρήσας ἐπὶ τὸν ὑπὲρ τῶν σῶν ἐπαί-
- 21 νων ἀγῶνα καθήμι ἐμαυτόν, καίτοι μὴ κατὰ τοὺς Ὀλυμπιονίκας τὸν τοιοῦτον ἄθλον πολλάκις ἐγκονισάμενος, ἀλλ' οἷόν τινα γλωττοπέδην ἐπεμβαλὼν τῷ στόματι τὸν κημὸν τῆς σιγῆς.
- 5 Εἴθισται μὲν οὖν τοῖς περὶ τὰς τοιαύτας τῶν λόγων ὑποθέσεις κομποῖς
- 25 τὰς τῆς ἐνεγκαμένης εὐδαιμονίας καὶ τῶν προγόνων ἀριστείας πρότερον ἀπαριθμεῖν καὶ οὕτως ἐπὶ τὸν ἐπαινούμενον μετοχτετεύειν τὸν ἔπαινον. ἀλλὰ περιεργον ἕμοιγε δοκεῖ καὶ τηγάλλως ἀνόνητον ἐπὶ τῶν σῶν τοῦτο ποιεῖν· τί γὰρ δεῖ περὶ τῶν πᾶσι καταφανῶν τὸν χρόνον κατατρίβειν λεπτολογούμενον; τῶν γὰρ σῶν προγόνων, κράτιστε βασιλεῦ, τὰς ἀρετὰς ἀγνοεῖν καὶ τὰ τρόπαια
- 30 ἴσον ἐστὶ καὶ τὸν ἥλιον. ἐκ δὴ τῶν τοιούτων ἀγαθῶν ἀγαθός, κατὰ Πλάτωνα φάναι, οὐ γεγονώς, οὐκ ἀποχωρῶσαν ἡγήσασθαι τὴν ἐκείνων ἀρετὴν πρὸς φιλοτιμίαν ἐξεῖναι σοι, ἀλλ' εἰ μὴ καὶ τοῖς πόνοις φανεῖς κρείττων ἐκείνων, ἀδικήσεν
- 6 ἐνόμιζες. καὶ δὴ ἄρτι μὲν ἐν τούτῳ τῆς ἡλικίας τυγχάνων, ἐν ᾧ μάλιστα μὴ καταστοχεῖν ἢ φύσει οἶδεν ὡς τὰ πολλὰ τοῦ καθήκοντος — πολὺς γὰρ ἐν τούτῳ

1 λόγος in mg. 2 τὸ B: correxi 4 αὐτὸν B 5 cf. Hom. Z 266 13 εὐγενοῦς B: correxi 18 τοῖς (vel ὄν vel καὶ) in foramine periit 20 ἐπὶ τῶν ὑπὲρ σῶν ἐπαίνων B: correxi 24 κομποῖς] cf. e. g. Menandri περὶ ἐπιδεικτικῶν p. 369 Sp. Arhthonii Prog. VIII p. 21 Rabe 30 Plat. Menex. 237a 32 σοι] σου B.

παμμυγῆς τε καὶ πάμφωνος, κατὰ τὴν μυθευομένην τῆς Λέρονης πολυκέφαλον
 ὕδραν, τῶν παθῶν ὁ ὄχλος δίκην εὐρύπων κυκᾶται τε καὶ συνήραται, ἐκάστου
 παρ' ἑαυτοῦ μεθέλκοντος πάθους καὶ τυφωρικῶς τοὺς ὑποσπομένους ἐκτραχη-
 λιάζοντος — ἔδειξας ἐκ πρώτης γραμμῆς εἰς οἶαν αὐξὴν ἐλάσεις καλῶν. οὐ γὰρ 7
 πρὸς ἡδονὰς ἢ ὀργὰς καὶ τοιαῦτα ἅτα θηρία ἀπέκλινας, ἀλλ' ἡγεμόνι νῶ βασι- 5
 λικῶς κυβερνώμενος· γαληνιάζειν ἠγάγκασας τῆς ἡλικίας τὸν κλύδωνα, οἰονεῖ
 τινα τυραννίδα διακρουσάμενος τὴν τῶν παθῶν ἐπικράτειαν, τῇ βασιλικωτάτῃ
 δὲ τῶν ἀρετῶν προσεχώρησας, ἥπερ ἢ τριττὺς τῶν ἀδελφῶν ὡς προσβντιέρα
 συνείπετο, πᾶν τὸ ἀντίον ἐκποδῶν καταστρέφουσα. οὕτω μὲν οὖν ἀναχθεῖς ὡς 8
 εἶναί σε κανόνα καὶ στάθμην | ἢ μᾶλλον φιλοτιμίαν τῆς βασιλείας μεγέθει τε f. 299^r
 φύσεως καὶ τρόπων εὐθύτητι ... ἐπὶ τὸν περικλεᾶ τουτονὶ καὶ προγονικόν 11
 σου θρόνον παρὰ τοῦ κρείττονος ἐγκαθίδρυσαι καὶ οὐκ ἔχω λέγειν πότερον
 Ἀμαλθείας κέρας καὶ ζωῇ τῆς οἰκουμένης ἀπάσης ἢ ποταμὸς χρυσορροῶς καὶ
 χώρα παγκάλους ἄνθει περιβρίθουσα τῇ βασιλείᾳ πρὸς τοῦτου δεδώρησαι. ἔδει
 γὰρ ταῖς τῶν παρεγγράπτων ταύτην ἐκλείπουσαν ἀντιθετικαῖς ἐπιθέσεσι καὶ 15
 μικρῶ πνέουσαν ἤδη ἀναζωπυρηθῆναι καὶ πρὸς τὴν ἀρχαίαν ἀνακληθῆναι
 εὐγένειαν.

Ἐνταῦθα γενόμενος τῆς ἀρχῆς ἥμιστα μικροπρεπῶς διατεθῆναι περὶ 9
 οὐδενὸς <τῶν> ἀπάντων ἠρέσασχον· οὐ μὴν ἐφρηνώθης τῶ ταύτης ὄγκῳ καὶ
 ἀξιώματι, ὃ πᾶν ἄλλῳ παθεῖν ἴσως ἦν διὰ τὸ τῆς γνώμης ἀστάθμητον. ἀλλ' 20
 οὐ σύ γε, κραταιότατε βασιλεῦ· πόθεν; ὅς γε νόμοις μὲν εἴκεις παλαιοῖς ὑγιῶς
 ἔχουσαν ἀραρότι λογισμῶ, εὐθύμως δὲ ὑπηρετεῖς ἀπαθεῖ καὶ καθεστηκότι φρο-
 νήματι. οὐ γὰρ ἠρέσασχον τὸ τῆς ψυχῆς εὐγενὲς καθάπερ ἀνερμάτιστον πλοῖον
 ἐπαφεῖναι ταῖς ἡδοναῖς, ἀλλ' οὕτω πρὸς ἅπαν εἶδος καλῶν μετερρῦθμισας, ὡς
 φιλόσοφον ἀτεχνῶς ἀπεργάσασθαι καὶ τούτῳ μὴ ἔχειν ἀντιβαίνειν τὰς τῶν 25
 παθῶν ἐμβολάς. τίς γὰρ οὕτω πρὸς ἡδονὰς ἀνένδοτος ὦφθη καὶ ἀμείλικτος 10
 πρὸς θυμόν, ὅς γε τῶν ὑπηκόων τοὺς ὀλισθαίνοντας οὐχὶ κατὰ τοὺς ἀποτόμους
 τῶν ἰατρῶν ἀποτεμνεῖς ὡς σεσηπότα μέλη τοῦ σώματος, ἀλλὰ τὴν ἐναντίαν
 ἐκείνοις· τοῖς γὰρ τῶν λόγων περιστύφ(ων) ..., εἰς ἣν ἐτάχθησαν λειτουργίαν
 τὸ πρότερον, ἐπανάγεις φιλανθρωπότηατα. οἶδας γάρ, ὡς ἔοικεν, ὅτι τὸν ἀγαθόν 30
 οὐκ ἀντιβλάπτοντα δεῖ, ἀλλ' εὖ ποιῶν<τα> μείζω δείκνυσθαι τῶν ἡδικηκότων.
 τὸ μὲν γὰρ ἀρετῆς καὶ θεῖον, τὸ δὲ δυναστείας καὶ τῆς κάτω περιφορᾶς. τίς 11
 μὲν γὰρ οὕτω κρίσει δικαίᾳ καὶ μὴ σφαλλομένη γνώμῃ πρὸς τὸ λυσιτελοῦν

3 παρ' incertum 4 εἰς (vel πρὸς) incertum; littera sigma tantum nunc legi potest
 5 νῶ propter umiditatem legi non potest; sed cf. Plat. Leg. 963a 8 sc. τῇ δικαιο-
 σύνη || ὡς incertum 9 ἀντίον incertum; ἀντιάζον? 11 inter εὐθύτητι et ἐπὶ 10
 fere litterae evanuerunt 12 παρὰ | περὶ B 14 πρὸς] πρὸ B 19 τῶν addidi
 22 εὐθίμοις B: correxi 27 ὁς] ὡς B 28 post ἰατρῶν 2 litterae evanuerunt (δὲ?
 Lobel, δὴ? ego) 29 ἐκείνοις <πορεῦν>? 30 οἶδας] οὐδεὶς B.

διεξήγαγε τὸ ὑπήκοον καὶ δούθνην, ὡς μὴ παρακλαπήναι τὸν νοῦν καὶ τοῖς
 μὴ μαχημιωτάτοις μὲν καὶ θαρραλεωτάτοις ἀπονεῖμαι τὰ τῶν πολέμων, τοῖς μὴ
 σοφωτάτοις δὲ καὶ πολιτικωτάτοις τὰ τῶν πόλεων, ἀλλ' ἐπικαίρως καὶ καταλ-
 12 λήλως ἀμφοτέρω διαθήσεσθαι; τίς δὲ τὴν τυραννικὴν γνώμην καὶ πλεονεκτηκὴν
 5 βίαν ἐπὶ κακῷ τῶν πλησίον ἐπεισχωμάσασαν καὶ κόρον κατὰ τὴν ἀπληστον
 βδέλλαν εἰς τὸ τὰ ἀλλότρια διαρπάζειν οὐκ ἔχουσιν οἰονεὶ κεντηροὶ τῇ ἀπαρα-
 λογίστῳ δίκῃ ἀκρωτηριάσας μὴ περαιτέρω βαίνειν κατεβιάσατο; καὶ νῦν οὐκ
 ἔστιν ἰδεῖν τὸν ἀδικοῦντα ἢ ἀδικούμενον, οὐδὲ πρόκειται θέαμα τῷ βίῳ καὶ
 τραγωδίας ἐπάξιον ἄνθρωποι τῶν οἰκείων ἐκ μικρῶς καὶ τῆς τυχεύσεως προφά-
 10 σεως ἐλαυνόμενοι. ἤρκεσας γὰρ μόνος ἀνδρικῶς τὴν ἀκατάσχετον ἀναχαίτῃσι
 φορὰν καὶ κραταιῶς τὴν κοινὴν ἐναποσθέσαι πυρκαϊάν.

13 Ἄλλ' ἔλαθον ἑμαυτὸν κοτύλῃ μετροῦν τὸ Νεῖλον νῆμα πειρώμενος· οἶμαι
 γὰρ ὡς ῥᾶστα τις ἂν τὸ Ἀτλαντικὸν σκάφει σαθροῦ διαθαλαττεύσειε πέλαγος,
 ἢ τῶν ὠν ἀρετῶν <τὰ> κράτη καὶ τὰ μεγέθη κατὰ μέρος ἐξηγήσαιο. ἐγὼ
 15 γοῦν τούτων παραχωρήσας τοῖς οἷς ὁ βίος ἐστὶ ταῖς τοιαύταις ἐνευδοκιμεῖν
 ὑποθέσεις, ὃ με μικροῦ [με] παρήλθε πολλῶν ὑπερφέρον τῷ λόγῳ προσθή-
 14 σομαι. καὶ μή τιμι δοκεῖτω θρόψις εἶναι τὸ προᾶγμα ἢ τερατεία τηράλλως κολα-
 κευτικὸν περισαίνουσα· οὐ γὰρ ἐξίτηλον τῷ χρόνῳ πεφώροται οὐδὲ συναιρομέ-
 νην εἰς ψευδολογίαν ἔχει τὴν ἀρχαιότητα. οἶμαι γὰρ πάντας ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν
 20 ἐναργῶς περιφέρειν αὐτό, πλην εἰ μὴ τις ἐκὼν τὸ ἐνδοθεν ὄμμα διὰ φθόνον
 λημᾶ. τὴν ὁσημέραι φημί πρὸς τοὺς λιμῶν ταλαιπωροῦντάς σου πρόνοιαν, οὗς
 κρυμῶ μὲν πειραζομένους, ἐνδεία δὲ τρυχομένους καὶ τὸ θανεῖν κινδυνεύοντας,
 οὐχ ὑπὸ στέγῃ μόνον συνήγαγες, ἀλλὰ καὶ τροφήν ἀποχωρῶσαν ἐπεδαφίλευσας,
 καὶ οὐ λήγεις εἰσέτι γε καὶ νῦν ἀφθόνως αὐτοῖς τὸν ἔρανον ἐπιχορηγῶν τῆς
 15 χρηστότητος. φασὶ μὲν ὄν οἱ τῶν πραγμάτων ἀπαραλόγιστοι δικασταὶ τοῦτο
 26 μόνον κεκτηῖσθαι κοινὸν τὸν θεὸν καὶ τὸν ἄνθρωπον, εὖ ποιεῖν, ἀλλὰ τὸν μὲν
 μᾶλλον, τὸν δ' ἦτιον, κατὰ τὴν ἀναλογίαν ἐκάστου μετρούμενον· ἀλλὰ σὺ
 τούτῳ γε ὀλικῶς συνανακραθεῖς, καὶ θεὸν αὐτόν, εἰ καὶ φάναί τοιμηρόν, τῆδε
 παρισωθῆναι φιλοτιμῆ, ὄλην ἠγίαν ἐφεις <εἰς> τὰ ἀγαθὰ καὶ τοσοῦτον τῶν
 30 ταμείων εἰς τὰς ἐκείνων χεῖρας ἀφειδῶς ἀπαντῶν, ὡς μηδὲ τῶν πυθμένων,
 εἰ τύχοι πεποιθῆσθαι φειδῶ. καὶ πρότερον ὁ ἥλιος τοῖς κατὰ γῆν τὰς ἀκτῖνας
 16 ἀπαγορεύσειεν ὑφαπλῶν ἢ σὺ τῶν τοιούτων καταναρκήσεις διανομῶν. ὡς γὰρ
 πηγὴ πολυχέυμων διειδές τε καὶ καθαρὸν περινάουσα τὴν ὄσην περικυκλοῖ
 χῶρον καταπιέζεσθαι ξηρότητι τῶν ἀνχμῶν οὐκ ἔᾶ παραλιμνάζουσα γὰρ
 35 ἀφθόνως ψυχαγωγεῖ τε καὶ πλήθειν προσεπαγγέλλεται τὸν καρπὸν· οὕτως καὶ

1 μὴ τοῖς B: transposui (an μὴ τοῖς μὴ?) 3 ἐπικαίρως iteravit in mg eadem manus; ἐπικῶς (ῥ) in textu ante corr. 5 πλησίον B: correxi 13 ῥᾶσταν? 14 τὰ addidi 16 με deleui || ὑπερφέρον B: correxi 17 καὶ ὡς B 22 τρυχώμενος (?) ante corr. 26 κοινὸν τὸν] κοινωνὸν B 29 εἰς addidi 30 ἐκείνω B: correxi || μηδὲν B: correxi 31 τοῖς] τοῖς B 32 ἐφαπλῶν? 33 περικυκλοῖ] περι incertum (Lobel)

σύ, συμπαθέστατε, φιλοτίμως ἀναπηγάζων τοῖς δεομένοις τὴν <χάριν> καὶ πλουσίως κατάρδων ταῖς ἐπιδόσεις, οὐκ ἐπὶ πλεῖον τῆς πενίας τὴν κάμινον συγχωρεῖς ἐπινέμεσθαι καὶ διαίθειν ὑποσμούχουσαν ἅπαν τὸ ὑποκείμενον. καὶ νῦν ἔνεστιν ἐκ τούτου τοῖς βουλομένοις ὄραν τοὺς πρόωγν ἐκτετηγημένους τῷ πάθει καὶ ἐνερόχρωτας τὴν φυσικὴν εὐεξίαν ἀπειληφότας ἄπειν τε καὶ σφα- 5 δάζειν [καὶ] διὰ τὴν παρὰ πᾶσαν αὐτοῖς προσδοκίαν ἐπὶ τὸ ζῆν ἐπανάκλησιν.

Ἄλλὰ ποῦ νῦν οἱ τῶν λόγων λαμπροὶ διαιτηταί, οἱ γλαφυρότητι περιόδων 17 καὶ κώλων | καὶ πραγμάτων ὑπερβολαῖς τοὺς ἐπαινουμένους ἐξαίρειν ἐμβρεν- ε.299^v θυόμενοι, Ξέρξας δὴ τῆς καὶ Κύρους καὶ Ἀλεξάνδρους, ἔτι τε Καμβύσας καὶ Πομπητίους ἐπιφημίζοντες; οἶμαι γὰρ ὡς, εἴ γε κἀκεῖνοι παρήσαν, μακροῦ ἂν 10 καὶ αὐτοὶ τῶν σῶν κατορθωμάτων ἠτιθήσαν καὶ τὸ τῆς σελήνης πεπόνθασιν ἀτεχνῶς· ἡδῶν μὲν γὰρ ἐκεῖνη, ὁπότεν διχόμενος ἦ καὶ τύχη μὴ ἐπηλυγαζομένη τοῖς νέφεσι, τηλαυγείς τὰς λαμπηδόνας τοῖς ὀδίταις καταπυρσεύουσα, ἀλλ' ἄρι τοῦ ἑωσφόρου τὸν ὀρίζοντα παραμείφαντος καὶ πρὸς τὸν πόλον ἀνίσχοτος, ἐπισκοτεῖται καὶ τὸν δίσκον ἀλαμπῆ τε καὶ ἀμαυρὸν ὑποφαίνοντα ὡς ἔωλόν τινα 15 θρουαλλίδα τοῖς ὀρῶσι προδεικνύσι· τοσοῦτον τῶν ἄλλων ὑπερῆρε τὰ σὰ καὶ ὑπέρεκειται. εἴτα τίς ἀνάσχηται παρ' ἄλλοις ἀντεξετάσαι τὰ σὰ κἀκ τούτου γινῶναι 18 πηλίκον ἐστὶ τὸ διάφορον; οὐκ ἔγωγ' οἶμαι τόν γε κύριον τῶν ὀρθῶν λογισμῶν, πλὴν εἰ μὴ τις, ὡς ἡ παροιμία, τὰς κωμικὰς κολοκύντας λημᾶ. σὺ γὰρ πράξει μὲν τοὺς ἀνδρικοτάτους, ἀνδρεία δὲ ψυχῆς τοὺς πρακτικωτάτους ὑπερνικᾶς, 20 μᾶλλον δὲ ἀνδρεία μὲν, ὡς ἔφη, τοὺς ἀνδρικοτάτους, πράξει δὲ τοὺς πρακτικωτάτους καὶ ἀμφοτέροισι τῷ ὑπερβάλλοντι. τοσαύταις καὶ τοιαύταις καταγαλίζομενος χάρισι τῆς ὑψηλίου καθωραῖζεις τὸ πλήρωμα, τοιοῦτον συναγοχῶς ἐσμὸν ψυχικῶν ἀγαθῶν περιαστροπτεῖς λαμπρῶς τὸ ὑπήκοον. 24

Ταῦτά σοι τῶν λόγων ἐξόφρηνα, κράτιστε βασιλεῦ, τὰ ψελλίσματα, οὐ 19 χλιδῶσαν αὐχῶν ὀρημάτων εὐγένειαν, οὐ περίτρανον ἐρογγάνων τι καὶ περίτροχον, ὁμοῦ μὲν σοὶ χάριν ἀποτιννὺς τῶν εἰς ἐμέ σου καλῶν, ὅς με τὸν μικρὸν οὐ παρεῖδες, ἀλλ' ἐν μέρει τῶν δούλων δι' οἰκίαν συμπάθειαν ἐγκατέλεξας, πρὸς ἣν ἀνεπιτρέψαι σοὶ αὐτοφυῆς καὶ αὐτοκέλευστος ἡ ψυχὴ — τοσαύτη γὰρ τις ἐντέτηκέ σοι τοῦ εὖ ποιεῖν ἀπλησίτια, ὡς θάπτον ἂν τις ἀπέποιεν ἀπαιτῶν 30 ἢ σὺ διδούς τε καὶ ἐπιχορηγῶν — ὁμοῦ δὲ τὴν νεομισμένην συνεισφοράν, ἣν ἔδει καταβαλεῖν, ὥσπερ εἰκός, ἐκπληρῶν. καὶ ἡσθεῖς γε τούτοις, γενναϊότατε 20 βασιλεῦ, καὶ τοῖς πολυτελέσιν ἐγκρίναις καὶ μὴ περὶ τὰ ὄντα θυραυλήσαιεν μόνον διὰ κενῆς, ἀλλὰ τῷ τῆς ψυχῆς βάθει ἐνδιατηθῶσιντο, καὶ σοὶ παραταθεῖν τὰ

1 χάριν addidi   2 cf. Daniel 3,22   3 διαίθειν] διαερθ[?] sibi legere videtur Lobel
5 ἐνευρόχρωτας B: correxi   6 καὶ delevi || παρὰ pro περὶ legit Lobel
8 καλῶν vel ἰδεῶν pro κώλων sibi discernere videtur Lobel   9 καμ[.]ας legit

Lobel; Καίσαρας?   12 ἐκεῖνοι ante corr. || τύχη] τύχοις B; συχοῖς?   19 cf. Aristoph. Nub. 327
27 σοὶ]σὺ B   28 ἐγκατέλεξας ante corr.   34 διακονῆς ante corr. || βάθει] πάθει ante corr.

σκηπτρα τῆς βασιλείας ἐπὶ μακροῦ, εὐπραγίας ἀπάσης κατ' οἰάκων ἐπιπνεούσης καὶ ὀλβιότητος ἄνωθεν, ὡς ἂν ἐντεῦθεν εὐδαιμονίας αὖραι καὶ τὸ ὑπήκοον ἀναψύχῃσι καὶ θυμηδίας παντοίας πεπληρωμένον ἀποδεικνύσῃν.

Ὅτι τὸ ἐγκώμιον ἀναφέρεται εἰς Βασίλειον τὸν Β', καὶ ὄχι εἰς τὸν Μακεδόνα Βασίλειον, εἶναι ἀνεπίδεκτον ἀμφισβητήσεως: Εἰς τὴν § 5 θεωρεῖ πασίγνωστα, ὅσον καὶ τὴν ἥλιον, τὰς ἀρετὰς καὶ τὰ τρόπαια τῶν προγόνων τοῦ βασιλέως, εἰς δὲ τὴν § 8 χαρακτηρίζει τὸν θρόνον τοῦ Βασιλείου προγονικὸν καὶ ὁμιλεῖ περὶ τῶν παρεγγράπτων, δηλαδή τοῦ Νικηφόρου Φωκά καὶ τοῦ Τσιμισκῆ.

Κατὰ ταῦτα δὲν ἐπιτρέπεται ἀμφιβολία, ὅτι καὶ ὁ συγγραφεὺς τοῦ λόγου εἶναι τὸ ἴδιον πρόσωπον μὲ τὸν γνωστὸν ιστοριογράφον Λέοντα τὸν Διάκονον. Συμφωνοῦν ἄλλωστε μὲ ὅσα γνωρίζομεν περὶ τοῦ ιστορικοῦ τὰ ὀλίγα στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα μᾶς προσφέρει ὁ συγγραφεὺς εἰς τὴν § 19. Ἐκεῖ τονίζει, ὅτι τὸ ἐγκώμιον ἔγραψεν ὄχι μόνον ὡς ἀναφορὰν ὑπηκόου πρὸς τὸν βασιλέα του, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἐκδήλωσιν προσωπικῆς πρὸς αὐτὸν εὐγνωμοσύνης, διότι τὸν ἐπρόσεξε καὶ τὸν συμπεριέλαβεν εἰς τὸ αὐλικὸν του περιβάλλον: ὅς με τὸν μικρὸν σὺ παρείδες, ἀλλ' ἐν μέρει τῶν δούλων δι' οἰκείαν συμπάθειαν ἐγκατέλεξας. Πράγματι γνωρίζομεν ἡμεῖς¹, ὅτι ὁ Λέων γεννηθεὶς περὶ τὸ 950 εἰς τὴν Κολόνην τῆς Λυδίας (εἰς τὴν περιοχὴν τῶν σημερινῶν Κούλων) ἦλθεν ἔνωρις, καθὼς φαίνεται, εἰς τὴν Πόλιν, διὰ τὰ σπουδάζειν· ἐκεῖ εὐρίσκειτο κατὰ τὴν ἐναντίον τοῦ Νικηφόρου στάσιν τοῦ ὄχλου τὴν ἀνοιξιν τοῦ 967 καὶ ἦτο *μειράκιον*, ὅπως λέγει². Κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Βασιλείου ἐναντίον τῶν Βουλγάρων τὸ 986 καὶ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριαδίτζας (τῆς σημερινῆς Σόφιας) ὁ Λέων ἦτο ἤδη διάκονος καὶ ἀνῆκεν εἰς τὴν ἀκολουθίαν τοῦ βασιλέως, μόλις δὲ διεσώθη ἀπὸ τὴν σφαγὴν κατὰ τὴν τρομερὰν ἐκείνην φυγὴν τῶν βυζαντινῶν στρατευμάτων³. Εἰς τὴν θέσιν αὐτήν, τὴν ὁποίαν καὶ θπαινίσσεται ὁ συγγραφεὺς § 19, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ εὐρίσκειτο πρὸ τοῦ 975· διότι κατὰ τὸ ἔτος αὐτὸ περίπου εὐρίσκειτο εἰς τὴν Ἀσίαν, ὅπου εἶδε καὶ τοὺς δύο ἐκ Καππαδοκίας συμφυεῖς ἀδελφούς, τῶν ὁποίων ἡ ἐμφάνισις εἶχεν ἀναταράξει τότε τὰ πνεύματα⁴.

Ἡ ἔξωτερικὴ ἀφορμὴ, ἐκ τῆς ὁποίας συνετάχθη καὶ ἐξεφωνήθη ὁ λόγος, δὲν εἶναι ἐκ τοῦ ἔργου φανερά. Ὁ Λέων θὰ τὸν ἀπήγγειλεν εἰς μίαν ἀπὸ

² ὑπήκοσον? ante corr.

¹ Τὰ βιογραφικὰ περὶ Λέοντος στοιχεῖα συνεκέντρωσεν ὁ πρῶτος ἐκδότης αὐτοῦ K. Hase εἰς τὸν πρόλογον τῆς ἐκδόσεώς του σ. XVII ἔξ. ἐκδ. Βόννης· τοῦτον ἀκολουθεῖ καὶ ὁ Krumbacher GBL² σ. 266 ἔξ. Ἡ μόνη μας πηγὴ εἶναι τὸ ἱστορικὸν του ἔργον.

² 4, 7 σ. 65 B.

³ 10, 8 σ. 173 B.

⁴ 10, 3 σ. 165 B.

τὰς ἀναριθμήτους ἐκείνας τοῦ βυζαντινοῦ παλατίου τελετάς, κατὰ τὰς ὁποίας ἐζητοῦσαν μὲ βαρυφόρους καὶ μεγαλοστόμους πανηγυρικούς νὰ ζωηρεύσουν τὴν χρυσοποίκιλτον ἀνίαν τῶν ἱεροπρεπῶν ἐθιμοτυπιῶν. Ἡμποροῦμεν ὅμως νὰ καθορίσωμεν κατὰ προσέγγισιν τὸν χρόνον, κατὰ τὸν ὁποῖον ἐξεφωνήθη ὁ λόγος. Ὁ συγγραφεὺς εἶναι ἀκόμη νέος (τὸ λέγει ρητῶς σχεδὸν § 4 καὶ 19), νέος δὲ φαίνεται καὶ ἀπὸ τὸ ὕφος τοῦ λόγου του, μὲ τὴν ἐπισώρευσιν φράσεων κενῶν καὶ ὑπερβολικῶν καὶ μὲ τὴν δουλικὴν σχεδὸν ἐξάρτησιν ἀπὸ τὰ ρητορικά ἐγχειρίδια περὶ τῆς συγγραφῆς ἐγκωμίου βασιλέως, εἰς τὰ ὁποῖα μάλιστα καὶ παραπέμπει § 5. Τὸ βλέπει κανεὶς, αἱ σχολειακαὶ του ἀναμνήσεις εἶναι πρόσφατοι, τὴν σχετικὴν ὠριμότητα εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ λόγου, πὺν παρουσιάζει τὸ ἱστορικόν του ἔργον (συμπληρωθὲν περὶ τὸ 990), ματαίως θὰ ζητήσῃ εἰς αὐτὸ τὸ πρωτόλειον. Εἶναι ζήτημα λοιπόν, ἂν ὁ Λέων εἶχεν ἡλικίαν μεγαλυτέραν τῶν 30 ἐτῶν. Ὡστε εὐρισκόμεθα εἰς τὸ ἔτος 980 περίπου.

Ἐπὲρ τῆς χρονολογίας αὐτῆς μαρτυρεῖ καὶ τὸ γεγονός, ὅτι πουθενὰ εἰς τὸ ἔργον δὲν γίνεται λόγος περὶ στρατιωτικῶν κατορθωμάτων τοῦ βασιλέως¹, τὰ ὁποῖα δὲν θὰ παρέλειπεν ἀσφαλῶς ν' ἀναφέρῃ καὶ νὰ ἐξάρῃ ὁ Λέων. Ἰσα ἴσα μάλιστα τὸ γεγονός ὅτι ἐν § 11 τονίζεται, πόσῃν ἱκανότητα ἐδειξεν ὁ Βασίλειος νὰ τοποθετῇ εἰς τὸν πόλεμον τοὺς *μαχιμωτάτους καὶ θαρραλεωτάτους*, εἰς τὴν πολιτικὴν διοίκησιν τοὺς *σοφωτάτους καὶ πολιτικωτάτους*², ἀποδεικνύει ὅτι τὸ ἐγκώμιον συνετάχθη ὄχι μόνον πρὸ τοῦ 994, τοῦ ἔτους τῆς εἰς Συρίαν ἐστρατείας, τῆς πρώτης νικηφόρου στρατιωτικῆς ἐπιχειρήσεως τοῦ Βασιλείου, ἀλλὰ καὶ προγενέστερον εἶναι τοῦ ἀτυχοῦς πρώτου κατὰ τῶν Βουλγάρων πολέμου τοῦ 986, ὅτε διὰ πρώτην φοράν ὁ Βασίλειος μετέσχεν αὐτοπροσώπως μεγάλων στρατιωτικῶν ἔργων.

Ἐπὲρ τῆς χρονολογήσεως τοῦ ἔργου εἰς τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἀρχῆς τοῦ Βασιλείου μαρτυροῦν καὶ ἄλλαι ἐνδείξεις. Ἐν § 12 ὁμιλεῖ ὁ συγγραφεὺς διὰ τὴν *τυραννικὴν γνώμην καὶ πλεονεκικὴν βίαν ἐπὶ κακῶ τῶν πλησίον ἐπισκωμάσασαν καὶ κόρον κατὰ τὴν ἄπληστον βδέλλαν οὐκ ἔχουσαν*, καὶ ἀναφέρεται προφανῶς εἰς τοῦ Βάρδα τοῦ Σκληροῦ τὴν στάσιν (976), εἰς αὐτὴν δὲ ἀναφέρεται ἐπίσης, ὅταν λέγῃ § 10, ὅτι ὁ Βασίλειος δὲν ἀπέκοψεν *ὡς σεσηπῶτα μέλη τοῦ σώματος τῶν ὑπηκόων τοὺς δλοσθαίνοντας*, ἀλλὰ τοὺς ἐπανήγαγεν *φιλανθρωπῶτατα, εἰς ἣν ἐτάχθησαν λειτουργίαν τὸ πρότερον*. Πρόκειται προφανῶς περὶ τῶν συμμετασχόντων εἰς τὸ κίνημα ἐπιφανῶν στρατιωτικῶν τῆς Μ. Ἀσίας, τοὺς ὁποίους ὁ Βασίλειος συνεχώρησε μετὰ τὴν φυγὴν τοῦ Σκληροῦ³.

¹ Τὰ *τρόπαια* τῆς § 1 εἶναι μία γενικότης.

² Μεταξὺ αὐτῶν περιλαμβάνεται προφανῶς ὁ Παρακοιμώμενος Βασίλειος, ὁ ὁποῖος ἀπεμακρύνθη τῶν πραγμάτων τὸ 985.

³ Ἰσως ν' ἀναφέρεται ὁ συγγραφεὺς καὶ εἰς τὴν χρησιμοποίησιν ἐναντίον τοῦ Σκληροῦ τοῦ γνωστοῦ ἀντάρτου καὶ ὑπόπτου εἰς τὴν αὐτὴν (πρβλ. Ψελλὸν I 6) Βάρδα Φωκά.

Μία αντίρρησης θα ήμπορούσε να υπάρξει. Είς την § 12 λέγει ο συγγραφεύς: *καὶ νῦν οὐκ ἔστιν ἰδεῖν τὸν ἀδικοῦντα ἢ ἀδικούμενον οὐδὲ πρόκειται θέαμα τῷ βίῳ καὶ τραγωδίας ἐπάξιον ἄνθρωποι τῶν οἰκείων ἐκ μικρᾶς καὶ τῆς τυχοῦσης προφάσεως ἐλαυνόμενοι, καὶ τὰς λέξεις αὐτὰς θὰ ἦδύνατο κανεῖς νὰ συνδυσῆς πρὸς τὴν Νεαράν τοῦ 996 καὶ τὰ μέτρα, τὰ ὅποια δι' ἐκείνης ἔλαβεν ὁ βασιλεὺς κατὰ τῆς καταπίεσεως τῶν ἀγροτικῶν πληθυσμῶν ὑπὸ τῶν μεγάλων φεουδαρχικῶν γενῶν τῆς Ἀνατολῆς¹. Ἀλλὰ πρῶτον μὲν οἱ λόγοι, πὺν ἐξέθεο² ἄνωτέρω, δὲν μᾶς ἐπιτρέπουν νὰ τοποθετήσωμεν τὸ πενιχρὸν εἰς γεγονότα ἐγκώμιον μετὰ τὸ 996, εἰς ἐποχὴν δόξης καὶ θριάμβων τοῦ Βασιλείου, ἔπειτα καὶ ἡ ὄλη περικοπὴ δεικνύει σαφῶς, ὅτι πρόκειται περὶ μέτρων ληφθέντων ἀμέσως μετὰ τὴν ἀνταρσίαν καὶ σχετικῶν μετὰ τὴν ἀνταρσίαν, μέτρων τὰ ὅποια δὲν μᾶς παρεδόθησαν ἄλλοθεν³. Πόσα εἶναι ἄλλωστε τὰ στοιχεῖα, πὺν γνωρίζομεν ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴν πολιτικὴν τῆς μακρᾶς αὐτῆς βασιλείας; Ἐξ ἄλλου δὲν πρέπει νὰ λησμονοῦμεν, ὅτι οἱ κινήματι ἀντιπροσώπευαν ἀκριβῶς τὴν στρατιωτικὴν ἀριστοκρατίαν τῆς Μ. Ἀσίας καὶ φυσικὰ καὶ τὰ συμφέροντά της⁴ καὶ ὅτι εἶναι αὐτονόητος ἡ προσπάθεια τοῦ Βασιλείου νὰ προσεταιρισθῆ τοὺς πιεζομένους πληθυσμοὺς ἢ καὶ νὰ παρουσιάσῃ ἀπλῶς (διότι τὸ ἐγκώμιον ἀντιπροσωπεύει τὴν ἐπίσημον ἐκδοχὴν), ὅτι τὸ κίνημα δὲν ἐστρέφετο κατ' αὐτοῦ προσωπικῶς, ἀλλ' ἀπεσκοπεῖ νὰ κατοχυρώσῃ καὶ νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν πλεονεξίαν τῶν δυνατῶν ἐναντίον τοῦ ἀγροτικῶ πληθυσμοῦ⁴.*

¹ Schlumberger, *Épopée byzantine* II σ. 122 κέξ. Πρβλ. αὐτόθι I σ. 445 περὶ τῆς ἀναρχίας εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν κατὰ τὴν πρώτην στάσιν τοῦ Σκληροῦ.

² Ἄλλωστε ἡ Νεαρά τοῦ 996 κανονίζουσα ἕνα μόνον σημεῖον, τὰς ἀγοραπωλησίας, ἀσφαλῶς δὲν ἦτο τὸ μόνον τοῦ Βασιλείου μέτρον, εἰς τὸ κείμενόν μας δὲ τίποτε δὲν προδίδει, ὅτι πρόκειται περὶ μέτρου νομοθετικοῦ καὶ ὄχι περὶ μεταβολῆς καταστάσεως ἀπλῶς.

³ Ὁ Ψελλὸς I 5 λέγει περὶ τοῦ Σκληροῦ *πλοῦτόν τε περιβεβλημένος μέγαν ἀρκοῦντα τυράνῳ καὶ δυναστείας ἔχων ἰσχύν*. Ὁ ἴδιος ἐπίσης ἀναφέρει I 26 μετὰ τῶν ὄρων τῆς συνθηκολογίας πρὸς τὸν Σκληρὸν μετὰ τὴν δευτέραν του ἀνταρσίαν: *καὶ τοὺς τε λοχαγούς καὶ τοὺς ἄλλους ὅσοι τῆς τυραννίδος αὐτῷ ἐκοινώνησαν τὰς αὐτὰς ἔχειν ἀρχὰς καὶ τῶν αὐτῶν μέχρι παντός ἀπολαύειν ἀξιομάτων, ὧν αὐτὸς τούτους ἤξιώσε, καὶ μήτε κτήσεων ἐστερηθῆαι ὧν τε εἶχον καὶ ὧν παρ' αὐτοῦ προσελήφασιν, μήτε τινῶν ἄλλων τῶν προσκεκληρωμένων αὐτοῖς ἀπεστερηθῆαι*. Ὡσαύτως μετὰ τῶν μακιαβελλικῶν συστάσεων τοῦ Σκληροῦ πρὸς ἀποφυγὴν ἀνταρσιῶν εἶναι νὰ μὴν ἀφήνῃ κανένα στρατιωτικὸν νὰ ἔχη μέγαν πλοῦτον (Ψελλὸς I 28), καὶ αὐτὴν ἐφήρμισεν ὁ Βασίλειος (αὐτ. I 30 καὶ 31). Πρβλ. καὶ A. Vasiliu, *Histoire de l'empire byzantin* trad. P. Brodin καὶ A. Bourguina I (Paris 1932) σ. 455 ἐξ.

⁴ Ὡσαύτως τὸ 988 μετὰ τὴν καταστολὴν τοῦ κινήματος τοῦ Βάρδα Φωκά, ὅταν ὑπῆρχεν ἀκόμη ὁ κίνδυνος τοῦ Σκληροῦ, ὁ Βασίλειος ἐξήτησε νὰ προσεταιρισθῆ τὸν κληρὸν διὰ τῆς καταργήσεως τῶν νομοθετημάτων τοῦ Νικηφόρου Φωκά ἐναντίον τῶν μοναστηριῶν τοῦ 964.

Δὲν μένει λοιπὸν καμμία ἀμφιβολία, ὅτι τὸ ἔργον συνετάχθη κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἀρχῆς τοῦ Βασιλείου, ἐκεῖ περὶ τὸ 980 (ἢ στάσις τοῦ Σκληροῦ κατεβλήθη ὡς γνωστὸν τὸ θῆρος τοῦ 980), ὅταν ἀκόμη ὁ αὐτοκράτωρ ἦτο νέος, ἐδείκνυε μεγαλύτερον ἐνδιαφέρον πρὸς τὰ γράμματα καὶ τοὺς λόγους, παρ' ὅσον κατόπιν ¹, καὶ ἦτο πολὺ μαλακὸς καὶ μειλίχιος, ὅπως τὸν παριστάνει ὁ ἐγκωμιστής του ² καὶ ὅπως ρητῶς ὁ Ψελλὸς μαρτυρεῖ, ὅτι ἦτο κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς βασιλείας του ὁ στυγνὸς καὶ στρυφνὸς κατόπιν Βουλγαροκτόνος ³. Περὶ νέου ἐπίσης βασιλέως ἔχουν τὸ νόημά των ὅσα ὁ Λέων λέγει ἐξαίρων τὴν αὐτοκρατορίαν τοῦ Βασιλείου κατὰ τῶν ἡδονῶν καὶ τῶν παθῶν ⁴, οὔτε θὰ εἶχε λόγον ν' ἀναφερθῆι μὲ τὴν ὀξύτητα γλώσσης μετὰ πάροδον εἰκοσαετίας καὶ πλέον ἢ βασιλεία τῶν *παρεγγράπτων* σφετεριστῶν τῆς ἀρχῆς ⁵.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐξηγητήσαμεν ὅλον σχεδὸν τὸ πενιχρὸν ἄλλωστε ἱστορικὸν περιεχόμενον τοῦ ἐγκωμίου. Ὑπολείπονται μόνον αἱ §§ 14-16, ὅπου γίνεται λόγος περὶ τῆς προστασίας, τὴν ὁποίαν ἐπεδαψίλευσεν ὁ βασιλεὺς πρὸς τοὺς πτωχοὺς, καὶ περὶ τοῦ Πτωχοκομείου, τὸ ὁποῖον ἴδρυσεν χάριν αὐτῶν. Παρόμοιον γεγονός δὲν μᾶς ἀναφέρεται ἄλλου ⁶, ὁ μακρογόρος δὲ τρόπος, μὲ τὸν ὁποῖον ὁ Λέων ἐξαίρει τὸ πρᾶγμα, ἀποδεικνύει, ὅτι τὸ ἴδρυμα ἦτο πρόσφατον καὶ εἶχε προκαλέσει (ἢ ἤθελεν ὁ βασιλεὺς νὰ προκαλέσῃ) ἰδιαιτέραν ἐντύπωσιν. Ὁ Λέων ἄλλωστ' ἐπιμένει διὰ μακρῶν καὶ εἰς τοῦτο καὶ γενικῶς εἰς τὸν ἐγκωμισμὸν τῆς γενναιοδωρίας τοῦ βασιλέως ⁷, ἀρετῆς τὴν ὁποίαν σπανίως ἐδείκνυεν εἰς τὰ κατόπιν ἔτη ὁ φειδωλότατος ἐκεῖνος καὶ λιτοδαίτος μονάρχης. Εἶναι προφανές, ὅτι τοῦτο ἀνταπεκρίνετο καὶ πρὸς τοῦ βασιλέως τὴν ἐπιθυμίαν, καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς τὸ ἔργον τοῦ Λέοντος, μὲ τὸν ἡμιεπίσημον χαρακτῆρα του, εἶναι σημαντικὸν μνημεῖον μιᾶς περιόδου εἰς τὴν ἐσωτερικὴν πολιτικὴν τοῦ Βασιλείου, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ νεαρὸς ἀκόμη βασιλεὺς, ἀπειλούμενος διαρκῶς ἀπὸ τοὺς κινηματίας στρατιωτικούς, ἐπισκιαζόμενος ἀπὸ τὸν Παρακοιμώμενον, τὸν ὁποῖον δὲν ἐτολμοῦσεν ἀκόμη ν' ἀπομακρύνῃ, μὴ ἔχων ἀκόμη νὰ ἐπιδείξῃ ἄλλους τίτλους ἐπὶ τοῦ θρόνου τῶν προγόνων του, ἐφιλοδόξει νὰ κερδίσῃ μὲ γενναιοδωρον περιποίησιν τῶν κατωτέρων τάξεων τῆς Πόλεως τὴν εὐνοίαν καὶ τὴν πίστιν ἐνὸς λαοῦ, ὁ

¹ Ψελλὸς I 29 καὶ 30.

² § 10.

³ I 4 καὶ 22.

⁴ § § 6, 7, 9.

⁵ § 8. Εἰς τὴν Νεαράν τοῦ 988 ὁμιλεῖ ὁ βασιλεὺς περὶ τοῦ Νικηφόρου τοῦ Φωκά ὡς περὶ τοῦ τῆς βασιλείας ἐπιθάντος Zachariae von Lingenthal, *Jus Graeco-Romanum* III (Leipzig 1857) σ. 303 ἔ.

⁶ Περὶ βλ. Ἄμαντον ἐν Ἀθηνᾶς τόμ. 35 (1923) σ. 131-164.

⁷ § § 8. 15.

ὁποῖος εἶχε συνηθίσει νὰ βλέπῃ τοὺς δύο υἱοὺς τοῦ Ρωμανοῦ καὶ τῆς Θεοφανοῦς νὰ ἔχουν διακοσμητικὴν μόνον σημασίαν διὰ τὴν διοίκησιν τοῦ κράτους. Κατόπιν, ὅταν ὁ Βασίλειος ἠνδρώθη καὶ ὠρίμασε μὲ τὰς εὐθύναις, ἀλλὰ κυρίως μὲ τοὺς κινδύνους τῆς διοικήσεως, κινδύνους ἀπὸ τῶν βαρβάρων, κινδύνους ἀπὸ τῶν ἀνταρτῶν, καὶ ὅταν τὴν ἀγριωπὴν του κεφαλὴν περιέβαλλεν ὁ φωτοστέφανος τῆς δόξης καὶ τῆς νίκης, ἐπανεῦρεν οὗτος τὴν ἀληθινὴν, τὴν ἀληθινὰ βασιλικὴν του φύσιν καὶ ἔγινεν ὁ αὐστηρὸς καὶ δεσποτικὸς κυβερνήτης, καὶ μόνον διὰ τοὺς στρατιώτας του εἶχε πλέον μειδιάματα ¹. Ἦτο ὅμως τόση ἡ αἵγλη τῆς δυνατῆς του προσωπικότητος, ὥστε ὁ λαὸς τῆς πρωτευούσης παρέμεινε μέχρι τέλους καὶ μέχρις ἐπαναστάσεως πιστὸς εἰς τὰς δύο του ἀνεψιάς, τὰς μόναις διαδόχους μιᾶς ἐνδόξου δυναστείας, τὴν Ζωὴν καὶ τὴν Θεοδώραν.

I. ΣΥΚΟΥΤΡΗΣ

¹ Χαρακτηριστικὸν εἶναι, ὅτι τὴν ἰδίαν τακτικὴν τῆς γενναιοδωρίας ἐφῆρμοσε καὶ ὁ ἀδελφὸς του Κωσταντῖνος, ὅταν ἔγινε μονοκράτωρ (Ψελλὸς I 13). Ἄλλ' αὐτὸ ἦτο καὶ ἡ μόνη ιδιότης, ποὺ εἶχε κοινὴν πρὸς τὸν ἀδελφόν του.